

NANSEN - Gegronde vrees tot vervolging van een alleenstaande, ontheemde vrouw zonder netwerk in Somalië (inclusief Mogadishu) die slachtoffer werd van vrouwelijke genitale verminking

Inhoud

1. Algemene veiligheidssituatie in Somalië	2
2. Alleenstaande vrouwen zonder netwerk als bijzonder kwetsbare sociale groep die vervolging vreest	5
a) Vrouwen als specifieke sociale groep	6
b) Vrees voor vervolging: seksueel geweld	7
c) Vrees voor vervolging: ontheemde vrouwen – IDP's	9
d) Vrees voor vervolging: alleenstaande vrouwen zonder netwerk	13
e) Vrees voor vervolging: vrouwen die slachtoffer werden van vrouwelijke genitale verminking	16
i) Vrouwelijke genitale verminking als vervolging in de zin van de VN Vluchtelingenconventie.....	16
ii) Vrouwenbesnijdenis als voortdurende vorm van vervolging	16
iii) Omkering van de bewijslast – rechtspraak Raad voor Vreemdelingenbetwistingen	18
3. Conclusie	19

Samenvatting

Alleenstaande, ontheemde vrouwen zonder netwerk die ook slachtoffer werden van vrouwelijke genitale verminking lopen een objectief risico op vervolging in Somalië. Zij behoren tot een specifieke sociale groep die een aantal vervolgingsgronden combineert. NANSEN wenst hierbij te wijzen op rechtspraak van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RvV nr. 8259, 29 februari 2008) die stelt dat zelfs indien de individuele vervolgingsgronden niet zwaarwegend genoeg zijn, ze cumulatief kunnen leiden tot een situatie waarin het voordeel van de twijfel moet worden verleend.

1. Algemene veiligheidssituatie in Somalië

De algemene veiligheidssituatie in Somalië blijft volatiel.

EASO beschrijft het gewapende conflict, dat volgens verschillende bronnen kan beschouwd worden als en niet-internationaal gewapend conflict als volgt:

*The general security situation in Somalia is mainly determined by several factors. The **main factor is the long-term armed conflict** between the Somali National Army (SNA), supported by the African Union Mission in Somalia (AMISOM), and anti-government elements or insurgents, the main being Al-Shabaab (AS) (57). The other factors are: intra- and inter-clan violence, private militias and criminals. These factors are often inter-linked and hard to distinguish. Other factors influencing the security situation are the insecurity on the roads, drought, flooding and land disputes (58). Several sources consider the situation in Somalia to be a non-international armed conflict (59).¹*

UNHCR beschrijft in een rapport uit 2016 ook een permanente volatiele situatie:

The general security situation in Mogadishu and the regions of southern and central Somalia remains volatile. Different conflict dynamics are playing out, involving Al Shabaab, clan militias and inter-clan disputes. Fighting between clan militias and other inter-communal violence is reported to be a major destabilizing factor. Such violence is reportedly often fuelled by disputes over land and political control.²

De Foreign and Commonwealth Office van het Verenigd Koninkrijk stelt dat:

*The human rights situation in Somalia remained challenging in 2017, with continuing violations of the right to life including extrajudicial killing; **gender-based violence; the exclusion of women and members of minorities from political, economic and social processes;** and restrictions on journalists and media freedom. Overall, human rights protections and domestic mechanisms in the country remained extremely weak. The UN OHCHR documented violations and abuses, including arbitrary arrest, detention, torture and extrajudicial killing by a range of state and non-state actors. In 2017, severe drought caused the displacement of over 900,000 people, restricting many people's access to adequate food, housing and security, and **exacerbating gender-based violence.**³*

Dat deze analyse ook nu nog correct is wordt onder andere bevestigd door Amnesty International (rapport februari 2018) en de Veiligheidsraad van de Verenigde naties (rapport mei 2018).⁴

¹ EASO, *Country of Origin Information Report – Somalia Security Situation*, december 2017, p. 22, beschikbaar op: <https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/coi-somalia-dec2017lr.pdf>

² UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *UNHCR Position on Returns to Southern and Central Somalia (Update I)*, mei 2016, pagina 2-3, beschikbaar op: <https://www.refworld.org/docid/573de9fe4.html>

³ United Kingdom Foreign and Commonwealth Office, *Human Rights and Democracy Report 2017 - Somalia*, 16 juli 2018, beschikbaar op: <https://www.refworld.org/docid/5b9109aca.html>

⁴ UK Home Office, *Country Policy and Information Note: Somalia (south and central): security and humanitarian situation*, september 2018, p. 32

Amnesty International stelt zo:

The peacekeeping forces AMISOM (AU Mission in Somalia) withdrew from key locations in Somalia throughout the year, after which al-Shabaab regained control over towns in conflict areas, including in El Buur, Bardere and Lego, located in southern and central Somalia.⁵

De VN Veiligheidsraad bevestigde de volatiliteit van de algemene veiligheidssituatie in 2018:

*11. **The overall security situation remains volatile.** In Mogadishu, following a brief lull in January, when mostly small improvised explosive device attacks and targeted assassinations were reported, an estimated 18 people died and 20 were injured on 23 February in twin suicide car bombings. Al-Shabaab claimed responsibility for the attacks, which bore the hallmarks of that group's method over the past two years of carrying out smaller attacks followed by a larger assault. In addition, the arrest of government officials by the Somali security forces in Mogadishu has resulted in clan protests and demonstrations. The number of targeted assassinations claimed by Al-Shabaab continued to increase.⁶*

Burgers blijven slachtoffer van het conflict met voornamelijk een nadruk op seksueel en gendergebaseerd geweld. Vrouwen zijn aldus disproportioneel beïnvloedt door het conflict. Geen bescherming kan geboden worden door de staat, omdat de actoren van het seksuele geweld zowel staatsactoren als milities zijn, waartegen de staat geen bescherming kan bieden.

*4. **Civilians continue to be severely affected by the conflict, with reports of civilians being killed and injured in conflict-related violence, widespread sexual and gender-based violence against women and children, forced recruitment of children, and large-scale displacement. Government forces, AMISOM troops and clan militia are reported to be responsible for grave human rights violations including killings, rape, other forms of sexual abuse and violence, and sexual exploitation.** Civilian casualties are also reported to result from indiscriminate use of force by AMISOM, including at checkpoints, in reaction to assaults on its personnel and convoys, and in airstrikes. Further threats to the safety and security of civilians arise from armed clashes between Federated States over border demarcations, as well as from incidents of fighting between pro-Federal Government forces and Ahl al-Sunna waJama'a.⁷*

Verschillende gezaghebbende bronnen verwijzen naar het onvermogen van de staat en zijn actoren om de veiligheid te waarborgen.

⁵ Amnesty International, *Report 2017-2018 Somalia*, p. 331, beschikbaar op:

<https://www.amnesty.org/download/Documents/POL1067002018ENGLISH.PDF>

⁶ United Nations Security Council, Report of the Secretary-General on Somalia, S/2018/4, 2 mei 2018, p. 3, beschikbaar op: <http://undocs.org/S/2018/411>

⁷ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *UNHCR Position on Returns to Southern and Central Somalia (Update I)*, mei 2016, pagina 2-3, beschikbaar op: <https://www.refworld.org/docid/573de9fe4.html>

Zo stelt EASO dat:

There are several problems which inhibit the operational capability of the Somali security forces:

- *Payment of police and army staff occurs very irregularly and has been in arrears for many months (64) (especially outside Mogadishu, Middle and Lower Shabelle regions) (65). This has a negative impact on the security situation, leading to desertion and some members of security forces even entering Al-Shabaab (66). As of June 2017 payment seems to have resumed, according to a BFA/SEM source (67).*
- *There are indications of infiltration by Al-Shabaab of security forces (68).*
- *The clan-alliances of certain army and police units threaten their impartiality in dealing with local clans (69). On the other hand, in some cities police officers are recruited locally and deployed in their own region. There is increasing attention to clan balance within security forces, which has led to improvement of the security situation, according to a military strategic expert, interviewed by BFA/SEM (70).*
- *Continuing problems of 'corruption, mismanagement and financial constraints' have compromised the effectiveness of the SNA, according to the UN Monitoring Group on Somalia and Eritrea (UN SEMG) (71).⁸*

Ook UNHCR rapporteerde dit eerder:

5. The police and security forces are reported to lack capacity. Civilian authorities do not maintain effective control over the security forces. Police officers and members of the military are reported to be responsible for serious human rights violations, including killings, rape and extortion of civilians. In and around Mogadishu, members of government forces, allied militias, AMISOM troops, and persons referred to as "men wearing uniforms" have been reported to subject civilians to sexual violence, including rape (see para. 5 above). The police and security forces are reportedly able to commit abuses in a climate of impunity. Law enforcement agencies are also reported to fail to prevent, or to respond to or investigate incidents of violence. The civilian judicial system is reported to be largely non-functional across the country. General crime rates have reportedly increased significantly in 2015.

Zoals reeds aangegeven blijft ook de aanwezigheid van Al-Shabaab blijft voor ernstige veiligheidsproblemen zorgen.

6. Al-Shabaab reportedly continues to pose a major threat to peace and security.⁹

ACLED notes on the tactics by AS: 'Prominent and deadly tactics of the sect's violence in this area have come in the way of large IEDs [Improvised Explosive Devices] or explosive-laden vehicles placed in crowded open air-markets markets, hotels, or military

⁸ EASO, Country of Origin Information Report – Somalia Security Situation, december 2017, p. 23, beschikbaar op: <https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/coi-somalia-dec2017r.pdf>

⁹ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *UNHCR Position on Returns to Southern and Central Somalia (Update I)*, mei 2016, pagina 2-3, beschikbaar op: <https://www.refworld.org/docid/573de9fe4.html>

checkpoints. Often, these tactics have been used in coordination with other methods, such as organized raids following the initial explosion' (158).¹⁰

Dat vrouwen hier opnieuw een disproportioneel groot risico lopen wordt bevestigd door EASO:

Women are also recruited, mostly 'for logistic tasks, housekeeping and sexual exploitation, as mobilisers of other women, and as wives to Al-Shabaab fighters' but not as fighters (184). However, there are recent examples of female suicide bombers (185).¹¹

Ook Human Rights Watch wijst op de bijzonder grote kwetsbaarheid van vrouwen in dit conflict:

Threats and Violence from Al-Shabaab Outside of areas under the control of the Federal Government of Somalia, Somali women and girls face threats of sexual and gender-based violence from al-Shabaab. In al-Shabaab controlled areas, militants have been responsible for numerous acts of violence against girls and women, including rape, forced marriage, corporal punishment, and killing. In 2012, Human Rights Watch reported that al-Shabaab recruited and abducted girls to be raped, forced into marriage with fighters, or forced to cook, clean, and perform other domestic duties at their military camps.¹²

2. Alleenstaande vrouwen zonder netwerk als bijzonder kwetsbare sociale groep die vervolging vreest

Alleenstaande vrouwen zonder netwerk zijn een bijzonder kwetsbare sociale groep die omwille van deze reden vervolging vrezen in de zin van het VN Vluchtelingenverdrag.

Bovenstaand werd reeds aangetoond dat vrouwen een disproportioneel groot risico lopen om slachtoffer te worden van gericht geweld. Dit is enerzijds omwille van het wijdverspreide seksuele geweld, dat zijn oorsprong vindt in de volatiele veiligheidssituatie en dat zich voornamelijk naar vrouwen richt. Daarnaast speelt ook hun vergrote economische kwetsbaarheid en gebrek aan mogelijkheden om zelf te voorzien in hun levensonderhoud een grote rol, waardoor zij risicovolle situaties moeten opzoeken om zichzelf te onderhouden. Bovendien speelt ook de algemene masculien gedomineerde Somalische cultuur waarbij vrouwen zonder mannelijke bescherming verhoogd gevaar lopen mee. Tenslotte is het ook zo dat alle bronnen gewag maken van het belang van de clan-structuren en een familiaal netwerk om te overleven in Somalië. Personen die geen dergelijk netwerk meer hebben omdat zij gedurende lange tijd niet verbleven in Somalië of op jonge leeftijd wegtrokken en aldus geen kans gehad hebben om dergelijk netwerk op te bouwen zijn bijzonder kwetsbaar in deze samenleving.

¹⁰ EASO, Country of Origin Information Report – Somalia Security Situation, december 2017, p. 32, beschikbaar op: <https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/coi-somalia-dec2017lr.pdf>

¹¹ EASO, Country of Origin Information Report – Somalia Security Situation, december 2017, p. 35, beschikbaar op: <https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/coi-somalia-dec2017lr.pdf>

¹² Human Rights Watch, *Here, Rape is Normal – A Five-Point Plan to Curtail Sexual Violence in Somalia*, 13 februari 2014, p. 36, beschikbaar op: <https://www.refworld.org/docid/52fe1c4a4.html>

a) Vrouwen als specifieke sociale groep

UNHCR stelt hierover zeer duidelijk dat vrouw-zijn aanleiding kan geven tot vervolging op basis van een sociale groep:

Thus, a particular social group is a group of persons who share a common characteristic other than their risk of being persecuted, or who are perceived as a group by society. The characteristic will often be one which is innate, unchangeable, or which is otherwise fundamental to identity, conscience or the exercise of one's human rights.

30. It follows that sex can properly be within the ambit of the social group category, with women being a clear example of a social subset defined by innate and immutable characteristics, and who are frequently treated differently than men. Their characteristics also identify them as a group in society, subjecting them to different treatment and standards in some countries¹³

Met betrekking tot Somalië duidt UNHCR vrouwen en meisjes en personen die het risico lopen om slachtoffer te worden van mensenhandel specifiek aan als personen met een risicoprofiel die potentieel nood hebben aan internationale bescherming.

Potential Risk Profiles:

8. Women and girls;

10. Victims and persons at risk of trafficking¹⁴

In dit advies zal duidelijk gemaakt worden dat alleenstaande vrouwen zonder netwerk kunnen worden beschouwd als behorende tot beide risicocategorieën.

NANSEN wenst er nog op te wijzen dat een gendergevoelige interpretatie van de VN Vluchtelingenconventie moet worden toegepast door de nationale overheden. In deze zin is het bovendien ook belangrijk te wijzen op de gedeelde bewijslast: indien een vrouw op jonge leeftijd wegvluchtte uit Somalië of er niet recent verbleven heeft, is het mogelijk dat zij omwille van haar jonge leeftijd of onwetendheid over het functioneren van de Somalische samenleving niet adequaat alle verschillende gevaren en vervolgingsgronden zelf kan duiden. Het komt echter ook aan de staat toe om verschillende internationale rapporten en bewijzen te verzamelen om haar risico op vervolging of andere ernstige schade in de zin van artikel 15 van de EU Kwalificatierichtlijn na te gaan. UNHCR herhaalt wat dit betreft het volgende:

Par 11. Ensuring that a gender-sensitive interpretation is given to each of the Convention grounds is important in determining whether a particular claimant has fulfilled the criteria of the refugee definition. It is important to be aware that in many gender-related claims, the persecution feared could be for one, or more, of the Convention grounds; they are not mutually exclusive and may overlap. For example, a claim for refugee status based on transgression of social or religious norms may be analysed in terms of religion, political

¹³ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), Guidelines on International Protection No. 1: Gender-Related Persecution Within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees, 7 May 2002, HCR/GIP/02/01, beschikbaar op <http://www.refworld.org/docid/3d36f1c64.html>, p. 8

¹⁴ UNHCR, *International Protection Considerations with Regard to People fleeing Central and South Somalia*, 2014, p. 10.

opinion or membership of a particular social group. **Moreover, the claimant is not required to identify accurately the reason or reasons for the persecution feared.**¹⁵

Het handboek van UNHCR

*Par 66. In order to be considered a refugee, a person must show well-founded fear of persecution for one of the reasons stated above. It is immaterial whether the persecution arises from any single one of these reasons or from a combination of two or more of them; Often the applicant himself may not be aware of the reasons for the persecution feared. It is not, however, his duty to analyse his case to such an extent as to identify the reasons in details.*¹⁶

b) Vrees voor vervolging: seksueel geweld

Amnesty International wijst er in hun rapport van 2018 op dat vrouwen zonder mannelijke bescherming, d.w.z. alleenstaande vrouwen, een groot risico lopen op het wijdverspreide seksuele geweld.

*Sexual and gender-based violence continued to be widespread although it was under-reported. [...] The drought led to more women being separated from their families, which put them at greater risk of sexual and gender-based violence, particularly because they were perceived as lacking “male protection” Amnesty international.*¹⁷

Het *Freedom in the World* rapport van 2018 legt ook de nadruk op de bijzonder ernstige en doorgedreven discriminatie die vrouwen ondergaan:

While the provisional constitution and legal system offer some formal protections against discrimination based on sex, clan, and other categories, they have little force in practice. Women face widespread disadvantages in areas including housing, education, and employment¹⁸

Het rapport van Human Rights Watch getiteld “*Here, Rape Is Normal*” beschrijft de situatie helder en benadrukt dat vrouwen die slachtoffer worden van seksueel geweld in Somalië op verschillende manieren vervolgd worden: niet alleen door het seksuele misdrijf zelf, maar ook door het gebrek aan strafrechtelijke vervolging van daders enerzijds en het gebrek aan medische of sociale opvolging van het slachtoffer zelf anderzijds.

Sexual violence is pervasive in much of Somalia. Two decades of civil conflict and state collapse have created a large population of displaced persons and other people vulnerable to sexual violence. At the same time it has destroyed the state institutions that are supposed to protect those most at risk. Armed assailants, including members of state security forces, operating with complete impunity, sexually assault, rape, beat, shoot, and stab women and girls inside camps for the displaced and as they walk to market, tend to their fields, or forage for firewood.

¹⁵ UNHCR, *Submission by the Office of the United Nations High Commissioner for Refugees in case numbers 201701423/1/V2, 201704575/1/V2 and 201700575/1/V2 before the Council of State*, 28 februari 2018, par. 11, beschikbaar op: <https://www.refworld.org/docid/5c001b0a4.html>

¹⁶ UNHCR, *Handbook and Guidelines on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status*, par. 66.

¹⁷ Amnesty International, *Report 2017-2018 Somalia*, p. 332, beschikbaar op: <https://www.amnesty.org/download/Documents/POL1067002018ENGLISH.PDF>

¹⁸ Freedom House, *Freedom in the World 2018 – Somalia*, 1 augustus 2018, beschikbaar op: <https://www.refworld.org/docid/5b7bcc4da.html>

*After two decades of state collapse and armed conflict, Somali medical services and the justice system, including police and the courts, are profoundly ill-equipped to support and assist victims of sexual violence. **As a result, women and young girls face what the UN's independent expert on human rights in Somalia refers to as "double victimization"— first the rape or sexual assault itself, then failure of the authorities to provide effective justice or medical and social support.***¹⁹

Ook een rapport van de Secretaris-Generaal van de VN herhaalde in 2017:

*Widespread sexual violence continues to be a feature of protracted conflict in Somalia. **Internally displaced women and girls and members of minority clans remain the most vulnerable, owing to a lack of preventive measures, limited access to justice and weak clan protection.***²⁰

De Secretaris-Generaal waarschuwde ook voor de toename van seksueel geweld in 2017:

*I am concerned about **the growing number of cases of sexual violence**, and especially about emerging patterns that indicate that many sexual assaults take place in settlements for internally displaced persons. Fearing reprisal, many survivors do not report being sexually assaulted, and, while the provision of medical services to survivors appears to have improved, it remains an area of major concern.*²¹

Dit werd herbevestigd in een rapport van 2018:

*Protracted conflict in Somalia continues to expose women and girls **to a heightened risk of sexual violence**, in particular those who are internally displaced or returnees located in areas controlled by Al-Shabaab, and members of minority clans. That risk is exacerbated by entrenched gender inequality, weak social cohesion and limited access to justice*²²

Bovendien is niet alleen direct seksueel geweld een groot risico: vrouwen, en in het bijzonder alleenstaande vrouwen die ontheemd zijn en geen netwerk hebben (cfr. infra) lopen ernstig risico om het slachtoffer te worden van seksuele uitbuiting of mensenhandel.

De UN Rapporteur on Trafficking in Persons, Especially Women and Children gaf aan dat:

*Sudanese and **Somalian refugees and asylum seekers fleeing conflict**, including numerous unaccompanied children **have been kidnapped or lured from refugee camps or while en route, sold on and subsequently held captive in Libya or the Sinai desert for purposes of exploitation through extortion.***²³

¹⁹ Human Rights Watch, *Here, Rape is Normal – A Five-Point Plan to Curtail Sexual Violence in Somalia*, 13 februari 2014, p. 1-2, beschikbaar op: <https://www.refworld.org/docid/52fe1c4a4.html>

²⁰ Report of the Secretary-General on conflict-related sexual violence, april 2017, p. 27, S/2017/249, beschikbaar op: <http://www.un.org/en/events/elimination-of-sexual-violence-in-conflict/pdf/1494280398.pdf>

²¹ United Nations Security Council, *Report from the Secretary-General on Somalia*, 5 september 2017, par. 97, S/2017/751.

²² Report of the Secretary-General on conflict-related sexual violence, april 2018, p. 31, S/2018/250, beschikbaar op: <https://www.un.org/sexualviolenceinconflict/wp-content/uploads/reports/sq-reports/SG-REPORT-2017-CRSV-SPREAD.pdf>

²³ UN Special Rapporteur on Trafficking in Persons, Especially Woman and Children, *Statement of Maria Grazia Giammarinaro during the Round Table 6 on Addressing vulnerabilities of refugees and migrants on their journeys from their countries of origin to their countries of arrival* of the High-Level meeting of the General Assembly on addressing large movements of refugees and migrants, 19 september 2016.

De US Department of State bevestigde deze vaststelling in het rapport *Trafficking in Persons* rapport 2018:

*As reported over the past five years, Somalia is a source, transit, and destination country for men, women, and children subjected to forced labor and sex trafficking. Information regarding trafficking in Somalia remains extremely difficult to obtain or verify. Trafficking routes within the country are particularly opaque, but anecdotally, victims are more likely to be subjected to trafficking from south-central Somalia to the regions of Puntland and Somaliland in the north.*²⁴

Intern ontheemde personen zijn volgens de verschillende rapporten het meest kwetsbaar voor deze misdaden.

*During the reporting period, an increasing number of middle-class Somalis and unaccompanied children were subjected to trafficking, though IDP and unemployed youth aged 18-35 remain the most vulnerable.*²⁵

Het risico op vervolging door seksueel geweld, (seksuele) uitbuiting of mensenhandel is ernstig groter bij intern ontheemde, alleenstaande vrouwen zonder netwerk. Hieronder worden de toestand van intern ontheemden en terugkerende vrouwen en alleenstaande vrouwen zonder netwerk toegelicht. De bovenstaand besproken risico's moeten dan ook in dit licht gelezen worden.

c) Vrees voor vervolging: ontheemde vrouwen – IDP's

Vrouwen die vluchtten en intern ontheemd zijn in Somalië of vrouwen die intern ontheemd zijn omwille van het feit dat zij gedurende zeer lange tijd niet in Somalië verbleven en aldus geen thuisbasis meer hebben, zijn een specifiek kwetsbare groep die een verhoogd risico lopen op vervolging.

Zoals eerder aangehaalde bronnen al aantonen zijn het vooral deze vrouwen die kwetsbaar zijn voor seksueel geweld, ander fysiek geweld, uitbuiting en mensenhandel in het kader van het niet-internationale gewapende conflict en volatiele veiligheidssituatie in Somalië.

UNHCR stelt duidelijk dat ook terugkerende vrouwen zich in deze positie bevinden:

*19. Where the proposed area of relocation is an urban area **where the applicant has no access to preidentified accommodation and livelihood options, and where he/she cannot be reasonably expected to fall back on meaningful support networks, the applicant will likely find himself or herself in a situation comparable to that of urban IDPs.** Under these circumstances, to assess the reasonableness of the IFA/IRA, adjudicators need to take into account the scale of internal displacement in the area of prospective relocation and the living conditions of IDPs in the location, as well as the fact that many IDPs are exposed to various human rights abuses.*²⁶

UNHCR stelde bovendien vast dat Somali's die gedwongen terugkeerden intern ontheemd bleven:

²⁴ United States Department of State, *2018 Trafficking in Persons Report – Somalia*, 28 juni 2018, beschikbaar op: <https://www.refworld.org/docid/5b3e0a81a.html>

²⁵ United States Department of State, *2018 Trafficking in Persons Report – Somalia*, 28 juni 2018, beschikbaar op: <https://www.refworld.org/docid/5b3e0a81a.html>

²⁶ UNHCR, *UNHCR Position on Returns to Central and South Somalia (update I)*, 2016, par. 19

From December 2013 to September 2015, an estimated 70,000 Somali nationals were deported to Somalia from the Kingdom of Saudi Arabia. Many of the deportees were reportedly unable to return to their places of origin in Somalia, thus ending up in IDP settlements.²⁷

UNHCR vermeldt daarnaast ook duidelijk dat intern ontheemden in Somalië verschillende mensenrechtenschendingen ondergaan:

*These persons are reportedly **subjected to a variety of human rights abuses**, particularly from IDP settlement managers or ‘gatekeepers’ in positions of power, as well as various militias and security forces, often affiliated with the government, **operating within or near the IDP settlements**. Several displaced women have described being raped by armed men in uniform, some of whom were reportedly identified as government soldiers.²⁸*

Human Rights Watch ondersteunt dit met uitvoerig bewijs en wijst erop dat de meeste slachtoffers van seksueel geweld intern ontheemde vrouwen zijn die in kampen in en rond Mogadishu wonen.

The majority of the victims of sexual violence documented by local and international NGOs in and around Mogadishu are women and girls living in IDP camps. Many reported incidents that took place at night while the victims slept in their shelters and lacked any physical protection or security. In some cases, victims have been repeatedly raped and sometimes gang-raped over their time in the camps. Others have been attacked when they leave the camps to gather supplies or work.²⁹

The insecurity of IDP camps, particularly at night, poses among the gravest risks of sexual violence for women and girls in Mogadishu. Many of the women interviewed by Human Rights Watch were living in shelters made of cloth and plastic sheeting, which are easily accessible to an intruder. Others had been living in temporary shelters that are structurally flimsy and constructed from wood, cardboard and cloth, often without doors. In two incidents reported to Human Rights Watch, displaced women who lived in more solidly built houses were attacked outside of their homes while carrying out daily chores. Some of the IDP settlements are physically isolated, situated on the outskirts of the city. While others were in the center of Mogadishu and sometimes on main thoroughfares, they had no form of protection.³⁰

Ook wat betreft mensenhandel is het duidelijk dat intern ontheemde personen een veel groter risico lopen:

*Driven by pressure to seek employment opportunities, **youth and women working in the informal sector remain at high risk of trafficking**.*

Exploitation of and gender-based violence in refugee and IDP camps in Somalia, sometimes perpetrated by gatekeepers in control of the camps, remains a concern,

²⁷ UNHCR, *UNHCR Position on Returns to Central and South Somalia (update I)*, 2016, p. 11

²⁸ UNHCR, *International Protection Considerations with Regard to People fleeing Central and South Somalia*, 2014, p. 6.

²⁹ Human Rights Watch, *Here, Rape is Normal – A Five-Point Plan to Curtail Sexual Violence in Somalia*, 13 februari 2014, p. 9, beschikbaar op: <https://www.refworld.org/docid/52fe1c4a4.html>

³⁰ Human Rights Watch, *Here, Rape is Normal – A Five-Point Plan to Curtail Sexual Violence in Somalia*, 13 februari 2014, p. 11, beschikbaar op: <https://www.refworld.org/docid/52fe1c4a4.html>

particularly in exchange for food and services for what are otherwise free services; this establishes a cycle of debt and renders these individuals vulnerable to trafficking.

*Traffickers and smugglers reportedly **take advantage of the vulnerability of IDP women and children**, mostly from southern and central Somalia, at times using false promises of lucrative jobs in Europe and North America.*³¹

Human Rights Watch constateert bovendien dat intern ontheemde vrouwen en kinderen (IDP's) een specifiek doelwit vormen voor misdaden gepleegd door Al-Shabaab.

*The UN special rapporteur on violence against women, Rashida Manjoo, said that Somali women and girl refugees and IDPs reported several cases of female refugees and IDPs, ages 11 to 80, **being kidnapped, raped, or forced into marriage** by al-Shabaab militias. The Strategic Initiative for Women in the Horn of Africa also reported that girls as young as 12 were being forced into marriage with al-Shabaab fighters, while also being subjected to rape and sexual abuse. Al-Shabaab has further inflicted violence against Somali women and girls by way of hudood, or physical punishment of those they deem to have violated Sharia, or Islamic law. For example, on August 21, 2012, al-Shabaab militants dragged a female tea seller from a bus near the town of Baidoa and beheaded her because she had refused to stop selling tea to members of the Transitional Federal Government. The group has strictly regulated and policed every aspect of the lives of the population under its control, and women in particular. They have conducted public beatings and whippings of women who were deemed to wear clothing that was not “modest,” or who worked outside their homes and were as a result seen as “mingling” with men.*³²

Refugee International rapporteert eveneens *unmitigated Violence against women and girls* en voornamelijk in kampen waar intern ontheemde personen wonen:

*[..] the conditions in many of the new IDP sites, as noted above, create an unsafe environment especially for women and girls, with shelters located very close together and virtually no lighting or latrines, let alone latrines with locks. According to a number of UN agency staff, in addition to intimate partner violence, perpetrators can come and go from IDP sites as they please, and when they are apprehended, they are rarely held accountable. According to RI interviews with agency staff working to combat GBV, incidents of GBV in Baidoa have increased precipitously – including alleged assault and rape by members of the security sector. According to one aid official, “Rape is happening on a regular basis in the IDP sites, but no one is talking about it.”*³³

Dit wordt bevestigd door vaststellingen van UNFPA (mei 2017):

*With more than 620,000 people displaced from their homes due to drought, serious concerns are raised by humanitarian partners over **increased reports of gender-based violence and other protection violations, including abduction of children and other grave violations against children. Cases of gender-based violence are frequently***

³¹ United States Department of State, *2018 Trafficking in Persons Report – Somalia*, 28 juni 2018, beschikbaar op: <https://www.refworld.org/docid/5b3e0a81a.html>

³² Human Rights Watch, *Here, Rape is Normal – A Five-Point Plan to Curtail Sexual Violence in Somalia*, 13 februari 2014, p. 36, beschikbaar op: <https://www.refworld.org/docid/52fe1c4a4.html>

³³ Refugee International, *On the Edge of Disaster – Somalis forced to flee drought and near famine conditions*, 2017, p. 10.

reported to have been perpetrated while traveling or crossing illegal checkpoints to the cities in search of aid. The lack of protective shelter, safe water and sanitation facilities as well as other basic needs in the displacement settlements further increase the exposure of the most vulnerable to protection risks. The influx, particularly in and around Mogadishu and Baidoa, is overwhelming providers of services for GBV victims and further scale-up of services are urgently required.³⁴

Deze vaststellingen bevestigen ook het eerdere rapport van UNFPA (2016), waarin eerder geconstateerd werd dat 74% van alle slachtoffers van gender gerelateerd geweld intern ontheemde personen waren. 99% van al deze slachtoffers was eveneens vrouwelijk.³⁵

Ook in 2018 werden nieuwe grote interne vluchtstromen gerapporteerd, met bijna een half miljoen nieuwe intern ontheemden tussen april en juni 2018. Hierbij wordt duidelijk gewezen op het grotere risico van gender gerelateerd geweld dat dit voor vrouwen op de vlucht met zich meebrengt:

*This displacement situation increases the vulnerability of women and girls to GBV.*³⁶

Tenslotte blijkt ook uit verschillende internationale rapporten dat de zeer zwakke economische status van vrouwen, in het bijzonder zij die intern ontheemd zijn, hen een bijzonder kwetsbare groep maakt. Deze vaststellingen dienen ook samen gelezen te worden met onderdeel d) Vrees voor vervolging: alleenstaande vrouwen zonder netwerk van dit advies.

Zo verwijst UNFPA specifiek naar de zwakke economische positie van vrouwen in de Somalische samenleving en specifiek intern ontheemde vrouwen. Zo lopen vrouwen die niet bekend zijn met het gebied of de clans waar ze verblijven een groot risico, spelen de beperkte mogelijkheden om te voorzien in het eigen levensonderhoud een rol en brengt interne onthoming grote risico's mee op geweld.

“Gender-based violence (GBV) remains rampant in Somalia, mostly affecting women and girls and increasing their vulnerability as follows:

- *Nomadic movement: For example, the rape cases reported in Bossaso and surrounding villages were said to have been among nomadic women and girls, **who migrated to the East region where they are not familiar with the area and clan**. About 13 of them suffered gang rape in April alone. This has been a common trend across all the regions.*
- ***Lower economic status of women: Livelihoods diminishes due to the loss of livestock by nomadic populations in the drought. Limited employment for young people and men and women both in the host communities and IDPs is exposing them to risk of violence. The male youths are becoming aggressive, out of frustration and equally violating girls, with an emerging trend of gang rapes.***

³⁴ UNFPA, *Situation Report Somalia*, 10 mei 2017, beschikbaar op: <https://somalia.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Somalia%20SitRep%20%23008%20.pdf>

³⁵ UNFPA, *UNFPA Somalia Gender – Annual Report 2016*, p. 1, beschikbaar op: <https://somalia.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/GBV%20Annual%20report%20%281%29.pdf>

³⁶ Somalia GBV Sub-Cluster, *Bulletin April – June 2018*, augustus 2018, beschikbaar op: <https://somalia.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/GBV%20Bulletin%20Apr%20-%20Jun%202018%20Final-1.pdf>

- **Workload on women and girls:** *considering that food security is also dependent on clean water and firewood, this is placing extra burden of women and girls who are primarily tasked with the collection of water and firewood, **exposing them to more risks***³⁷

Ook Human Rights Watch dat bij gebrek aan economische opportuniteiten vrouwen een groot risico lopen op seksueel geweld.

*Employment in post-conflict countries, **formal sector employment generation initiatives tend to neglect women as governments focus on economic opportunities for demobilized men.** Yet, economic opportunities for women not only bolster their financial security, but mitigate their risk of physical, sexual, domestic, and psychological violence. Without equal economic and employment opportunities, many women remain trapped in situations of violence, exploitation, and abuse.*

For many Somali women, the consequences of armed conflict – including the death of a spouse or other family member, displacement, loss of property, destruction of one’s home, or absent men – has meant there is no option but for them to assume the role of family breadwinner. Yet limited economic opportunities, particularly for female-headed households, compel women to seek and take work wherever they can find it, including in situations that subject them to the risk of sexual violence. Should women be attacked as a result, the consequences can be wide-ranging and have enormous, long-term impacts on the women and their children, particularly for those unable to work again because of an attack. ³⁸

Indien niet kan geargumenteed worden door de staat dat een vrouw die wordt teruggestuurd naar Somalië, of in het specifiek Mogadishu, dat zij beschikt over een afdoende uitgebreid netwerk en opvangnet waardoor zij niet terecht zal komen in een situatie zoals intern ontheemden in Somalië is het duidelijk dat deze vrouw een ernstig risico loopt op vervolging.

d) Vrees voor vervolging: alleenstaande vrouwen zonder netwerk

Somalië is een land waarin informele netwerken en clanstructuren vitaal zijn om te overleven.

*Somalis tend to reside in their clan area as it is their main, and often only, source of physical and social protection. According to UNHCR’s Position on Returns to South and Central Somalia the support of an individual’s clan is vital for safety and access to basic necessities, such as food and accommodation. Some may relocate to Mogadishu or urban centres for livelihood opportunities but this does not always result in better opportunities given the large number of IDPs in Mogadishu.*³⁹

UNHCR maakt duidelijk dat het bijzonder moeilijk is om te overleven in Mogadishu bij gebrek aan zo’n netwerk. Vrouwen die intern ontheemd zijn of op jonge leeftijd wegvluchtten uit Somalië en aldus geen netwerk hebben opgebouwd, lopen zo een bijzonder groot risico.

For Somalis in Mogadishu, it is very difficult to survive without a support network, and newcomers to the city, particularly when they do not belong to the clans or nuclear families

³⁷ UNFPA, *Situation Report Somalia*, 1 mei 2017, p. 2, beschikbaar op <https://somalia.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/SitRep%20%23007%20March%20-%20April%2025th%20-%203rd%20May%202017.pdf>

³⁸ Human Rights Watch, *Here, Rape is Normal – A Five-Point Plan to Curtail Sexual Violence in Somalia*, 13 februari 2014, p. 45, beschikbaar op: <https://www.refworld.org/docid/52fe1c4a4.html>

³⁹ UK Home Office, *Country Information and Policy Note – Women Fearing Gender-Based Violence*, april 2018, p. 26.

*established in the district in question, or when they originate from an area formerly or presently controlled by an insurgent group, face a precarious existence in the capital.*⁴⁰

Bovendien is het zonder steun van een clan of financiële mogelijkheden ook erg moeilijk om intern te hervestigen:

*However, an individual's internal relocation options can be severely limited by a lack of financial resources or the absence of clan connections.*⁴¹

Human Rights Watch wijst ook in deze opnieuw op het gevaar voor alleenstaande vrouwen zonder netwerk.

*Displaced women and girls are also vulnerable when they leave their camps to gather supplies or go to work. Many of the women interviewed by Human Rights Watch said they were living alone because they were divorced, their husbands or fathers had been killed during the conflict, or their husbands or fathers had stayed behind to guard their homes and land after they were displaced by drought. **In female-headed households, many women have no alternative but to make the risky journey and travel long distances to gather food, firewood, materials to construct shelters, and to work.***⁴²

Het is ook daarom dat UNHCR stelt dat wanneer een overheid oordeelt over de toelaatbaarheid van een eventuele terugkeer naar Somalië, bijzondere aandacht moet gegeven worden aan de effectieve steun die een terugkeerder kan verwachten van zijn directe familie of clan.

*In this regard UNHCR considers that particular attention must be given to the extent to which the applicant can expect to receive genuine support from his or her immediate family or clan in the context of the general weakening of traditional protection mechanisms; availability of basic infrastructure and access to essential services in the proposed area of relocation; access to shelter in the proposed area of relocation; and the presence of livelihood opportunities.*⁴³

Een alleenstaande vrouw zonder netwerk en die nooit heeft ingepast in clanstructuren wegens een vroegtijdig vertrek uit Somalië, zonder enige vorm van familiebescherming kan aldus niet geacht worden veilig terug te kunnen keren naar Mogadishu of Somalië.

Bovendien is het zelfs zo dat zelfs personen met een netwerk of sterke clan die intern ontheemd zijn in Mogadishu niet meer hierdoor automatisch adequate bescherming hebben. UNHCR geeft immers aan dat door het jarenlange geweld en de interne conflicten de samenleving ernstig ontwricht is en de traditionele structuren van sociale cohesie en steun niet meer op afdoende wijze functioneren.

*Furthermore, **due to a breakdown in Somalia's traditional social fabric caused by 20 years of conflict and massive displacement flows, the traditional extended family and community structures of Somali society no longer constitute as strong a protection and coping mechanism as they did in the past, particularly in locations such as Mogadishu.** Clan protection and conflict resolution used to be bolstered and*

⁴⁰ UNHCR, *International Protection Considerations with Regard to People fleeing Central and South Somalia*, 2014, p. 9.

⁴¹ UK Home Office, *Country Information and Policy Note – Women Fearing Gender-Based Violence*, april 2018, p. 26.

⁴² Human Rights Watch, *Here, Rape is Normal – A Five-Point Plan to Curtail Sexual Violence in Somalia*, 13 februari 2014, p. 12, beschikbaar op: <https://www.refworld.org/docid/52fe1c4a4.html>

⁴³ UNHCR, *UNHCR Position on Returns to Central and South Somalia (update I)*, 2016, p. 12.

*supported by customary law (xeer). However, there have been many pressures on the clan structure and clan elders' traditional authority has reportedly been eroded and in some places even collapsed. It has also reportedly proven difficult to apply xeer in a modern urban environment such as Mogadishu in the context of armed conflict. In **Mogadishu in particular, the nuclear family has reportedly become the main protection mechanism.**⁴⁴*

Dat enkel de nucleaire familie het belangrijkste beschermingsmechanisme is geworden in Mogadishu ondersteunt de bevindingen dat alleenstaande vrouwen zonder netwerk die intern ontheemd zijn en niet beschikken over een nucleaire familie niet veilig kunnen terugkeren naar Somalië.

Tenslotte wenst NANSEN in dit verband ook de rechtspraak van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen aan te halen.

De Raad oordeelde immers eerder al dat een terugkeer van Afghaanse jongens die lange tijd in Iran gewoond hebben, en geen banden meer hebben met Afghanistan, de gedwongen terugkeer een onmenselijke behandeling zou uitmaken:

RvV, nr. 119.721, 27 februari 2014.

*“Een repatriëring naar Kabul zou in casu tot gevolg hebben dat verzoeker, die zo goed als zijn ganse leven in Iran heeft gewoond, **zich alleen en zonder netwerk in Kabul zal bevinden.** [...] Het feit dat verzoeker tot het eerste jaar middelbaar onderwijs zou hebben gevolgd, dat hij Dari spreekt, Engelse les heeft gevolgd en in Iran in de winkel van zijn broer heeft geholpen, kan de Raad bezwaarlijk beschouwen als een motivering waaruit blijkt dat verzoeker zich in Kabul zal kunnen vestigen en aldaar in zijn levensonderhoud kunnen voorzien. Gelet op het feit dat verzoeker thans ongeveer 21 jaar oud is en Afghanistan verlaten heeft toen hij 5 à 6 maanden oud was, **kan immers worden aangenomen dat hij geen verband heeft met dit land, hetgeen zijn integratie aanzienlijk dreigt te bemoeilijken.**”*

RvV, nr. 50.812, 5 november 2010

*“De Raad is van mening dat verzoeker in aanmerking komt voor subsidiaire bescherming. Verzoeker heeft verklaard dat hij de Afghaanse nationaliteit heeft, afkomstig is van Marzar-e Sharif **en op negenjarige leeftijd met zijn familie naar Iran** gevluht is. De commissaris-generaal betwist deze gegevens niet. De subsidiaire bescherming moet, behalve in het geval van een staatloze, beoordeeld worden ten aanzien van het land van herkomst, in dit geval Afghanistan. **In de Afghaanse samenleving zijn familiebanden uitermate belangrijk.** Verzoeker heeft tijdens het gehoor verklaard dat zijn moeder, broers en grootvader in Iran wonen en dat zijn neef samen met zijn vrouw naar het buitenland vertrokken is. Het enige familielid dat misschien nog in Afghanistan woont, is een halfbroer van verzoekers moeder, maar verzoeker weet niet zeker of hij daar nog woont (gehoorverslag, 5-7). Er is geen reden om aan deze gegevens te twijfelen. **Gelet op verzoekers jonge leeftijd, het feit dat hij sinds zijn negende niet meer in Afghanistan gewoond heeft en in Afghanistan geen dichte familie heeft, is de Raad***

⁴⁴ UNHCR, *International Protection Considerations with Regard to People fleeing Central and South Somalia*, 2014, p. 8.

van mening dat verzoeker bij een terugkeer naar Afghanistan een reëel risico loopt op een behandeling in de zin van artikel 48/4, §2, b van de vreemdelingenwet.”

Een alleenstaande vrouw die niet over een nucleaire familie beschikt, noch over enig ander netwerk en die gedurende bijzonder lange tijd niet meer in Somalië heeft gewoond, waarbij Somalië, gelijklopend aan een Afghaanse samenleving, een samenleving is waarin familiebanden essentieel zijn, kan aldus geacht worden zich te bevinden in bovenstaande situatie.

e) Vrees voor vervolging: vrouwen die slachtoffer werden van vrouwelijke genitale verminking

i) Vrouwelijke genitale verminking als vervolging in de zin van de VN Vluchtelingenconventie

Vrouwelijke genitale verminking (VGM) of *female genital mutilation* (FGM) wordt gezien als ontoelaatbaar geweld tegen vrouwen. Dit werd onder andere vastgelegd in de *Declaration on the Elimination of Violence against Women* (resolutie 48/104 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties). De Conventie van Istanbul stipuleert meer precies dat geweld gelieerd aan geslacht gelinkt zijn aan de vervolgingsgronden van de Vluchtelingenconventie.

VGM/FGM is aldus volgens UNHCR een vervolgingsgrond is in de zin van de Vluchtelingenconventie:

*UNHCR considers FGM to be a form of gender-based violence that inflicts severe harm, both mental and physical, and amounts to persecution. The recognition of FGM as a form of persecution is supported, in the first instance, by developments in international and regional human rights law.*⁴⁵

ii) Vrouwenbesnijdenis als voortdurende vorm van vervolging

Volgens UNHCR is het foutief te stellen dat vrouwen die reeds besneden werden geen vrees meer hebben in de zin van de Vluchtelingenconventie omdat de gevolgen van een genitale verminking blijven voortduren en zich niet beperken tot de verminking zelf.

*13. FGM-related claims not only involve applicants facing an imminent threat of being subjected to the practice, **but also women and girls who have already suffered from it.** While in general a person who has experienced past persecution will be assumed to have a well-founded fear of future persecution, some decision-makers have contested this notion in FGM-related claims, on the premise that FGM is a one-off act that cannot be repeated on the same girl or woman.*⁴⁶

The consequences of FGM do not stop with the initial procedure. The girl or woman is permanently mutilated and can suffer other severe long-term physical and mental consequences. In later life, she may be forced to undergo infibulation, defibulation or reinfibulation, for instance, upon marriage or at child birth. A girl or woman initially subjected to a relatively minor form of FGM can later undergo a more severe form of the procedure. FGM survivors also face significantly increased risks during child birth,

⁴⁵ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Guidance Note on Refugee Claims relating to Female Genital Mutilation*, May 2009, available at: <http://www.refworld.org/docid/4a0c28492.html>, p. 5

⁴⁶ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Guidance Note on Refugee Claims relating to Female Genital Mutilation*, May 2009, available at: <http://www.refworld.org/docid/4a0c28492.html>, p. 8

including the possibility of losing the child during or immediately after birth. Studies indicate that these risks are greater the more extensive the type of FGM⁴⁷

14. **The permanent and irreversible nature of FGM as described earlier**, however, supports a finding that a woman or girl who has already undergone the practice before she seeks asylum, may still have a well-founded fear of future persecution. Depending on the individual circumstances of her case and the particular practices of her community, she may fear that she could be subjected to another form of FGM and/or suffer particularly serious long-term consequences of the initial procedure. In other words, there is no requirement that the future persecution feared should take an identical form to the one previously endured, as long as it can be linked to a Convention ground.

15. Furthermore, even if the mutilation is considered to be a one-off past experience, there may still be compelling reasons arising from that past persecution to grant the claimant refugee status. This may be the case where the persecution suffered is considered particularly atrocious, and the woman or girl is experiencing ongoing and traumatic psychological effects, rendering a return to the country of origin intolerable.⁴⁸

Het risico op voortdurende vervolging in Somalië als alleenstaande ontheemde vrouw zonder netwerk is bijzonder groot. Zoals hierboven aangetoond loopt zij een ernstig risico om slachtoffer te worden van seksueel geweld, wat gezien haar fysieke verminkingen grote fysieke en psychologische gezondheidsgevaaren met zich meebrengt.

Bovendien heeft zij als alleenstaande vrouw in een klassiek masculien gedomineerde samenleving zeer weinig autonomie over haar eigen seksuele gezondheid en bijvoorbeeld haar wens zich voort te planten. Een eventuele zwangerschap kan ernstige gevolgen hebben voor haar fysieke (en uiteraard mentale) gezondheid omwille van de eerdere besnijding. Zo stelt de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO):

*Female genital mutilation deprives girls and women from making an independent decision about an intervention that has a lasting effect on their bodies and infringes on their autonomy and control over their lives.*⁴⁹

In de context van Somalië zijn de gevolgen hiervan ook bijzonder ernstig: er is een groot gebrek aan adequate zorg voor vrouwen. Er is gebrek aan basisinfrastructuur, gezondheidspersoneel, ziekenhuizen en vroedvrouwen. Somalië heeft een van de hoogste mortaliteitsgraden van moeder- en kindersterfte door onder andere complicaties bij de geboorte. 1 op 12 vrouwen in Somalië sterft tijdens haar zwangerschap volgens cijfers van UNICEF.⁵⁰ Vrouwen die besneden werden lopen een disproportioneel groot risico. Zo blijkt uit cijfers van de WHO dat:

Findings from a WHO multi-country study in which more than 28,000 women participated, confirm that women who had undergone genital mutilation had significantly increased risks for adverse events during childbirth. Higher incidences of caesarean section and post-partum haemorrhage were found in the women with Type I, II and III genital mutilation

⁴⁷ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Guidance Note on Refugee Claims relating to Female Genital Mutilation*, May 2009, available at: <http://www.refworld.org/docid/4a0c28492.html>, p. 5

⁴⁸ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Guidance Note on Refugee Claims relating to Female Genital Mutilation*, May 2009, available at: <http://www.refworld.org/docid/4a0c28492.html> p. 9

⁴⁹ WHO et. al., *Eliminating Female Genital Mutilation – An interagency Statement*, 2008, p. 10, beschikbaar op: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43839/9789241596442_eng.pdf;jsessionid=57434769A558453AD8B4D7F638B6DC9F?sequence=1

⁵⁰ UNICEF Somalia, *Child and Maternal Health*, beschikbaar op: <https://www.unicef.org/somalia/health.html>

compared to those who had not undergone genital mutilation, and the risk increased with the severity of the procedure (WHO Study Group on Female Genital Mutilation and Obstetric Outcome, 2006).

The consequences of genital mutilation for most women who deliver outside the hospital setting are expected to be even more severe (WHO Study Group on Female Genital Mutilation and Obstetric Outcome, 2006). The high incidence of postpartum haemorrhage, a life-threatening condition, is of particular concern where health services are weak or women cannot easily access them⁵¹

Deze realiteit wordt ook weerspiegelt in de bevinden van Human Rights Watch, die ernstige tekortkomingen in het gezondheidssysteem van Somalië, en specifiek met betrekking tot e zorg voor vrouwen aankaart:

*In most of Somalia, especially in south and central Somalia, **the basic health infrastructure is in ruins**. After the fall of Somalia's last central government in 1991, its already fragile healthcare system collapsed. Somalis came to rely on international donors and humanitarian agencies for health services. With little to no formal government structures for two decades, health services including psychological and psychiatric care were mostly provided on a fee-paying basis and what public services were available were very basic and rarely 100 percent free.²⁴ To date the system of fee-paying health care still exists. According to a member of an international NGO providing health care in Somalia, "besides some clinics and NGOs, which are supported by outside organizations, most patients are expected to pay for at least some, if not all of their treatment, and always for the medication." Most state and private facilities do not provide comprehensive services for survivors of sexual violence.⁵²*

Het is belangrijk erop te wijzen dat het gebrek aan psychologische en fysieke zorg voor vrouwen na seksueel geweld een belangrijke factor is, maar dat eveneens bijzondere fysieke en psychologische zorg nodig is bij vrouwen die slachtoffer werden van vrouwelijke genitale verminking. Uit studies blijkt immers dat deze vrouwen een groot risico lopen op post-traumatische stressstoornissen en andere affectieve stoornissen.⁵³

De Wereldgezondheidsorganisatie bevestigt eveneens:

Long-term consequences can include chronic pain, infections, decreased sexual enjoyment, and psychological consequences, such as post-traumatic stress disorder⁵⁴

iii) Omkering van de bewijslast – rechtspraak Raad voor Vreemdelingenbetwistingen

Tenslotte is het ook belangrijk te wijzen op recente rechtspraak van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, waarin de Raad stelt dat wanneer een vrouw reeds besneden is, zij

⁵¹ WHO et. al., *Eliminating Female Genital Mutilation – An interagency Statement*, 2008, p. 11, beschikbaar op: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43839/9789241596442_eng.pdf;jsessionid=57434769A558453AD8B4D7F638B6DC9F?sequence=1

⁵² Human Rights Watch, *Here, Rape is Normal – A Five-Point Plan to Curtail Sexual Violence in Somalia*, 13 februari 2014, p. 16, beschikbaar op: <https://www.refworld.org/docid/52fe1c4a4.html>

⁵³ P. Mulongo, C. Hollins Martin, S. McAndrew, "Psychological impact of Female Genital Mutilation/Cutting (FGM/C) on girls/women's mental health: a narrative literature review, *Journal of Reproductive and Infant Psychology* 2014, p 469-85.

⁵⁴ WHO et. al., *Eliminating Female Genital Mutilation – An interagency Statement*, 2008, p. 11, beschikbaar op: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43839/9789241596442_eng.pdf;jsessionid=57434769A558453AD8B4D7F638B6DC9F?sequence=1

al een daad van vervolging onderging in de zin van de Vluchtelingenconventie en dus volgens artikel 48/7 van de Vreemdelingenwet een omkering van de bewijslast moet worden toegepast in hoofde van het slachtoffer van genitale vrouwelijke verminking.

4.10. A cet égard, le Conseil constate que la requérante atteste, au moyen de deux attestations médicales établies par deux médecins différents, avoir été infibulée.

[...]

Ensuite, le Conseil rappelle que l'article 48/7 de la loi du 15 décembre 1980 prévoit expressément que : « Le fait qu'un demandeur d'asile a déjà été persécuté dans le passé [...] ou a déjà fait l'objet de menaces directes d'une telle persécution [...] est un indice sérieux de la crainte fondée du demandeur d'être persécuté [...], sauf s'il existe de bonnes raisons de croire que cette persécution [...] ne se reproduir[a] pas ». Cette disposition instaure ainsi une présomption de crainte fondée en faveur du demandeur qui démontre qu'il a déjà subi une persécution, ou une menace directe de persécution, au sens de l'article 48/3 de la loi du 15 décembre 1980, à charge pour la partie défenderesse de la renverser en établissant qu'il y a de bonnes raisons de penser que cette persécution ne se reproduira pas. L'utilisation spécifique du terme « cette persécution » implique que cette présomption ne vaut que pour autant que la persécution crainte pour le futur présente, quand bien même elle se présenterait sous une autre forme, un rapport certain avec la persécution subie par le passé. Ainsi, la question essentielle en l'espèce concerne la crainte de persécution dans le chef de la requérante, née de l'infibulation subie et de la probabilité qu'une mutilation du même type se reproduise en cas de retour dans son pays.⁵⁵

De Raad oordeelde in het hierboven geciteerde arrest ook dat wegens de omkering van de bewijslast en het feit dat de vrouw in kwestie van vruchtbare leeftijd was, en aldus nog steeds kinderen kan krijgen, waarop een ernstig vermoeden bestaat dat een herbesnijdenis kan volgen zij moet erkend worden als vluchteling. Zelfs de hoge scholingsgraad en haar sociale weerbaarheid kan het vermoeden van artikel 48/7 Vreemdelingenwet niet weerleggen.

*Aussi, les circonstances de la présente affaire, à savoir le fait **que la requérante est encore en âge d'avoir des enfants**, dans le contexte culturel qui est le sien, conduisent à estimer **qu'il existe une forte présomption** qu'en cas de retour en Guinée, la requérante fasse l'objet d'une nouvelle mutilation génitale féminine, sous la forme d'un nouvel épisode de désinfibulation/réinfibulation. La constatation par la décision entreprise que la requérante a manifestement pu mener une vie sociale et estudiantine tant en Guinée qu'à l'étranger **ne permet pas de renverser la présomption** que l'infibulation se reproduise, la requérante ayant précisément été infibulée malgré sa vie sociale et son cursus scolaire. 4.11. Par conséquent, il convient d'octroyer à la requérante la protection internationale sollicitée.⁵⁶*

Hoewel het in bovenstaand arrest over een vrouw afkomstig uit Guinée gaat kan de parallel tussen het risico voor vrouwen uit Guinée en vrouwen uit Somalië getrokken worden: uit cijfers van UNICEF blijkt immers dat vrouwen in Somalië nog meer kans maken om slachtoffer te worden van vrouwelijke genitale verminking dan vrouwen uit Guinée.⁵⁷

3. Conclusie

⁵⁵ RVV nr. 213146, 29 november 2018, § 4.10

⁵⁶ RVV nr. 213146, 29 november 2018, § 4.10 en § 4.11

⁵⁷ UNICEF, *Statistical profile on female genital mutilation/cutting – GUINEA*, juni 2014, beschikbaar op: https://data.unicef.org/wp-content/uploads/country_profiles/Guinea/FGMC_GIN.pdf

Dit advies stelt vast dat uit omstandige internationale bronnen blijkt dat alleenstaande ontheemde vrouwen uit Somalië die geen netwerk hebben en besneden werden een objectief risico lopen op vervolging in de zin van de VN Vluchtelingenconventie. De objectieve vrees tot vervolging is gelaagd en vindt zijn oorsprong in meerdere factoren die, hoewel zij in sommige gevallen op zichzelf niet zouden leiden tot een erkenning als vluchteling, gecombineerd ervoor zorgen dat deze vrouwen een bijzonder kwetsbaar profiel hebben en zij ernstige risico lopen op vervolging op basis van hun lidmaatschap van deze specifieke sociale groep.

25 februari 2019
Voor NANSEN
Charlotte Coenen
Jurist